

LUCIO DALLA, LA FORÇA DE LES MINORIES

Petit gran home

Lucio Dalla, bolonyès, cantautor quadragenari, un dels grans renovadors de la música europea actual, ha passat aquests dies per Madrid. Un debut llargament esperat. Amb un «Viva le lingue minoritarie», Dalla obria aquesta entrevista.

Carles Gàmez

I ara, Lucio Dalla, possiblement la figura més carismàtica de la música actual italiana i un dels músics més fascinants de l'escena mundial, acaba de fer el seu debut a Madrid. A les passades festes de Sant Isidre, per primera volta, Dalla es presentava en directe. En acabar el concert, la dallamania s'havia generalitzat entre els vuit mil espectadors que omplien el Palau d'Esports madrileny.

—¿Quina sensació produeix actuar ací per primera vegada a un cantant

que porta més de vint anys en el món de l'espectacle?

—He de dir que una de les coses que encara més em diverteixen del meu treball és anar a llocs on encara no em coneixen. A Itàlia porte sempre la mateixa seguida: concerts, actuacions en televisió... La gent coneix massa les meues cançons; aleshores, de tant en tant, concerts com el d'aquesta nit abelleixen. Demà, per exemple, vaig a cantar a París, a l'Olimpia, i possiblement allí també serà una estrena, encara que em coneguen una miqueta més.

Ara, que quede clar que, si no he vingut abans, és perquè ningú no m'ha

crídat. Ací ara esteu vivint un període com nosaltres vam viure fa uns anys, tant d'energia social com d'energia musical. Mira, si no, el cas d'un Battiato, i ho he parlat amb ell, de l'extraordinària receptivitat que ha tingut la seua música entre vosaltres. L'ambient artístic espanyol m'ha agradat. Ara he conegut, per exemple, cantants com Víctor Manuel i Ana Belén, Aute, Sabina —amb el qual compartiria el concert del Palau d'Esports—, encara que, a Itàlia, el cantant vostre més famós és potser Joan Manuel Serrat, que ha anat molt sovint als encontres de cantautors que es fan a Sant Remo...

Lucio Dalla va nèixer a la ciutat de Bolonya l'any 43, una data sobre la qual faria una de les seues cançons més conegudes: 4-3-43. Presentada al festival de Sant Remo de 1971, va haver de canviar-ne el títol original, *Gesù Bambino* per la data de naixement. La cançó esdevindria un èxit en les veus de cantants tan diferents com Chico Buarque, Maria Bethania i Dalida.

«Potser el meu naixement com a music va començar quan vaig cantar

Arriba la dallamania

No era una nit fàcil. Ni el lloc —un mastodòntic Palau d'Esports— ni el públic —que havia despedit en la primera part amb els crits de ¡tore-ro, torero! el cantant Joaquín Sabina— per al primer concert en directe de Lucio Dalla a l'Estat espanyol. Tanmateix, el cantant bolonyès va aconseguir seduir totalment amb la seua música els milers d'espectadors —entre el públic, la plana major dels cantants espanyols, Aute, Víctor Manuel, Ana Belén, Massiel...—, que escoltaven per primera volta les seues cançons.

Quan un sent les cançons de Lucio Dalla, el primer impacte és el torrent d'imatges, de música, d'estils, de ritmes, que t'aboca fins a deixar-te quasi en un estat de noqueig. Dalla és un artista capaç de filtrar d'una manera sensible i amb una gran densitat humana tot un món poètic, quotidià, fet de petites coses que tenim al nostre voltant. I, això, fet sense cap concessió, solament amb la força d'una música que sap projectar-se internacionalment, sense perdre la matriu llatina.

I possiblement aquest és l'exemple de Lucio Dalla. Cançons com «Futura» o «La sera dei miracoli» són petites obres mestres, o l'impressionat «Caruso», que va aconseguir una de les grans ovacions de la nit.

Dalla va alternar temes antics —alguns coneguts en altres versions— amb els seus temes més recents. Al final, despedida amb la seua entranyable «Plazza grande», cançó autobiogràfica sobre el món dels marginats.

Esperem que la pròxima volta no caldrà esperar tant de temps per a escoltar-lo. Ni anar tan lluny. □

«Encara no he comprès Itàlia».

aquesta cançó, perquè fou la primera que va aconseguir èxit popular. Era una cançó social, sobre el problema que representava la guerra, però no era una cançó de protesta, era una mica com folk urbà, molt lligada a l'esquema de la cançó popular, però amb un text que resultava nou per a l'època».

«Bolonya, a banda ser la meua ciutat, és un lloc que m'ha influït molt. Musicalment d'allí han eixit cantants com Vasco Rossi, Francesco Guccini, i Pooth... A diferència d'altres urbs, allí es produeix molta música, de tot tipus, experimental, funky, cançó urbana, social... És també una ciutat amb una universitat importantíssima, i la ciutat d'Umberto Eco. Una ciutat amb un moviment ciutadà i social increïble. En fi, a Bolonya tinc el meu estudi de gravacions i allí edite i produec els meus discos...»

Dalla realitzarà una gira per l'Estat

espanyol segurament a la tardor pròxima. La síndrome Battiato està present en la seua casa de discos, la RCA, que vol repetir el boom del cantant sicilià.

—Senyor Dalla, ¿les seues cançons expliquen Itàlia?

—No. Les meues cançons no expliquen Itàlia, més aviat la representen. De vegades, són com les fotografies; d'altres, són també com l'explicació d'un fenomen o d'un problema, però mai una explicació... Jo encara no he comprès Itàlia... L'estime apassionadament, però, de vegades, em resulta tan difícil arribar a entendre algunes de les coses que hi passen. M'agrada, encara amb els seus defectes, que puc suportar-los, però supose que això passa en tots els països. Em passa una mica com als pintors expressionistes alemanys, un Grosz, per exemple, que accentuaven els defectes, fins i tot arri-

bant a la crítica ferotge, però sempre amb passió, amb amor. A Itàlia es donen unes categories socials absolutament insuportables; el món de l'esport, per exemple, està en mans de la publicitat. Mira, també, la manipulació que fan els fotògrafs de moda...

A més, hi ha una sèrie de grans problemes, problemes, d'altra banda, similars a tots els països llatins. Itàlia és un país dividit en dues parts, un nord riquíssim, opulent, i un sud cada vegada més pobre, endarrerit, on la cultura està com fa cent anys. Una minoria cultíssima i una immensa majoria sense a penes res, però amb una gran energia potencial. Possiblement,

Itàlia és el país de les grans transformacions, de la follia, de la contaminació, i segurament també el país de l'Europa més americanitzat...

—En les seues cançons apareixen molt sovint figures, temes assidus, com per exemple la lluna.

—El meu món és un món nocturn per raons professionals, però també perquè m'agrada. Fins aquest punt, em sembla lògic que jo parle molt sovint de la lluna. La lluna, per a mi, és la imatge de la ciutat, no és una figura evocativa, com pot ser el mar, sinó una cosa més concreta. Jo, Roma, Milà, Nàpols, les recorde a través de les seues llunes, aquestes grans boles que xafen els seus palaus, les seues cases.

—¿I l'emigrant?

—Em considere, també, un emigrant, malgrat que estiga en una posició privilegiada. De sempre, m'ha fascinat la figura de l'emigrant, sobre-

«Una persona durant un dia és tantes coses, al matí, a la vesprada...»

tot en el passat. L'emigrant que marxava en aquells grans vaixells, sense cap garantia, però replets d'imaginació... Crec que, sobretot, els pobles llatins amb contacte amb la mar han tingut una cultura riquíssima a l'entorn del viatge, del mar... Però, per a mi, aquesta partida, mai no l'he vista com una fugida, sinó com una aventura. Aquesta idea és la que està present en les meues cançons.

—¿Quin ha estat el seu ambient familiar?

—Jo no he tingut pare, el meu pare va desaparèixer molt prompte. Ma mare, que era una dona fantàstica, quasi no la vaig conèixer, perquè treballava fora de casa. Per a mi, han estat molt importants els contactes socials, jo m'he criat en el carrer, i és allí on he fet la meua educació.

Jo em considere un gran privilegiat respecte a les generacions que m'han seguit, que han tingut un horitzó més estret, amb un enemic aparentment més individualitzat, però que després esdevenia invisible, en el mateix moment de la descàrrega de la tensió... Segurament de la meua mare he adoptat la falta de prudència. Aquesta és la característica seua que més m'ha colpit.

Lucio Dalla ve del jazz, i això es nota, quan canta. Va començar la seua

carrera musical com a clarinetista en la Roman New Orleans Jazz Band. Un cantant excepcional, capaç d'improvisar a partir d'una síl·laba sense sentit les balades més sòlides, sempre amb unes arrels fortament mediterrànies. «¿La meua formació musical? Crec que és molt confusa, jo diria que híbrida. Bàsicament, hi ha el jazz. Vaig començar amb ell, tocant en clubs. Ara el jazz, almenys a Itàlia, és una música popular, però aleshores, no, i fou segurament una de les raons que em van temptar a fer altres tipus de música. Però, al costat del jazz, un dels meus grans amors ha estat la música americana, les cançons de Cole Porter, que participaven una mica tant del jazz com de la cançó popular».

«Després, vaig començar a cantar una sèrie de coses, buscant, no una poesia, sinó un llenguatge el més acostat a la realitat. Jo m'adonava que el llenguatge de la gent caminava més ràpidament que el llenguatge oficial. Ara és diferent, perquè inclús la gent ha perdut autenticitat».

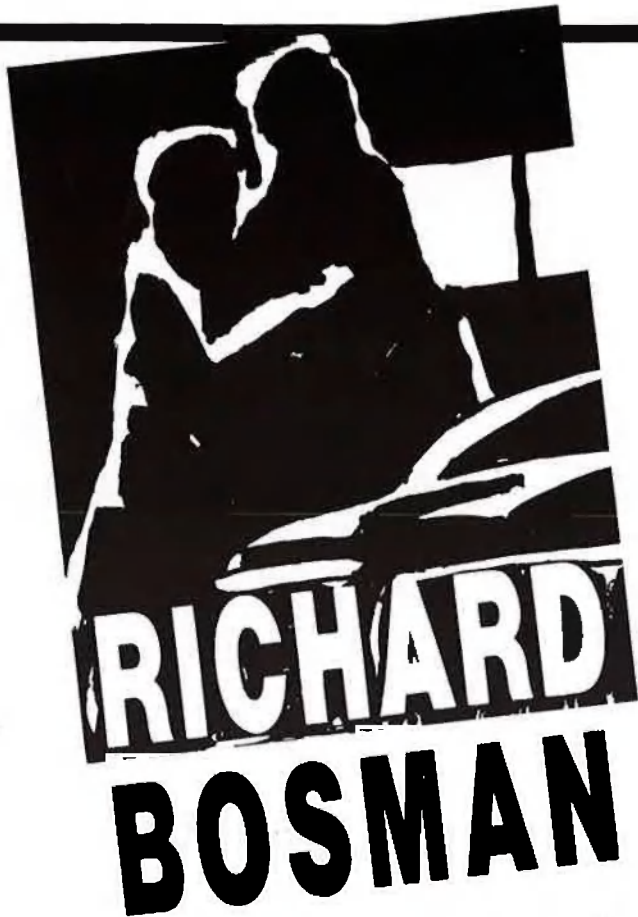
«No m'arrisque a fer distincions entre cançons bones i dolentes. Una persona durant un dia és tantes coses, al matí, a la vesprada, l'endemà, l'altre dia... Hi ha temps per a tots, per a tants moments de comunicació...»

—Vostè és un cantant lligat a l'esquerra, al PCI.

—Jo sóc un cantant d'esquerres, encara que no militant. Podria definir-me com un cantant progressista-democràtic, potser entestat en la recerca d'una nova esquerra... Ara, a Itàlia hi ha una situació estranya. Comunistes, amb la democràcia cristiana, contra els socialistes, els socialistes contra els comunistes...

Les meues relacions amb el Partit Comunista sempre han estat cordials, perquè a nosaltres, a Itàlia, a diferència dels cantants espanyols, el Partit Comunista ens ha ofert la possibilitat d'actuar en grans espais, uns festivals molt ben organitzats. Puc dir que el moviment musical dels Francesco di Gregori, Venditti, Bennato, Guccini, també el meu cas... hem eixit d'aquests grans festivals. Cap de nosaltres no n'èrem militants, però tot el món hi participava; i, a més, cada un amb les seues idees. Ara la cosa ha canviat una mica, ja no es fan tants festivals. Nosaltres mateixos hem deixat d'anar, per qüestions d'*star-system*, si vols no un *star-system* clàssic, però... A mi, m'agrada cantar en aquests festivals, però tanmateix, ara ja no hi sóc...

—¿En els diversos canals de la tele-

RICHARD BOSMAN

Bosman pinta quadres que són profundament contemporanis, en combinar emocions intenses amb distanciament irònic, en juxtaposar la immediata agressivitat visual amb la més remota ambigüitat narrativa i en barrejar un art de qualitat superior amb la cultura popular.

Roberta Smith
(Crítica del «New York Times»)

MAIG - JUNY - 87

OS PARPALIS

LANDERER, 5 TL. 3322077 VALÈNCIA

DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA

IKONO

«Crec en les llengües minoritàries».

visió italiana hi ha com una guerra per disputar-se els millors cantants, ¿vostè per on para?

— Jo vaig signar un contracte en exclusiva amb la Rai, l'any passat, però podia haver-ho fet amb una altra. Segurament hi ha més guerra dins de la mateixa RAI que amb la resta dels canals. La televisió italiana està en mans de tres partits: el comunista, el socialista i la democràcia cristiana. Els canals privats, com ara el canal 5, possiblement a nivell tecnològic és superior a la RAI. Mira, l'única diferència entre la televisió pública i les privades està en el volum de publicitat; pel que fa la resta, són iguals, no hi ha tantes diferències.

— ¿En les seues cançons vostè ha fet ús a voltes de les formes dialectals italianes...

— He cantat algunes vegades en dialecte bolonyès, un bolonyès, si vols, una mica inventat. En el meu darrer disc, un concert en directe, hi ha una cançó dedicada a Caruso, i l'he cantada quasi tota en napolità. Crec en les llengües minoritàries. La llengua, com més minoritària siga, més força té. Té una major convicció, amb les imatges, amb la realitat, amb els continguts, que qualsevol altra. Seria bonic que tot el món parlés la mateixa llengua, però això és utòpic, com dir que tot el món fos feliç... Jo sóc partidari de la conservació de les llengües minoritàries. A Itàlia els més grans poetes han estat quasi tots dialectals. Mira l'exemple de les cançons napolitanes, escrites en un dialecte minoritari, però amb una bellesa, una força, de majories... □